

Применение полиграфа и специальных знаний в юридической практике»), укр., русс. URL : <http://surl.li/byjxf>.

2. Кириченко О. А., Тунтула О. С., Ткач Ю. Д. Інновації юриспруденції в забезпеченні журналістської галузі права та медіабезпеки : монографія. Варшава : RS Global Sp.z O.O., 2021. 98 с. URL : <https://monographs.rsglobal.pl/index.php/rsgl/catalog/book/40>

ШУЛЬГА Андрій,
доцент кафедри державно-правових дисциплін та публічного управління, кандидат юридичних наук, доцент, Донецький державний університет внутрішніх справ

ПРАВОВІ, СПЕЦІАЛЬНІ ТА МОРАЛЬНІ ПІДСТАВИ ДЕКРИМІНАЛІЗАЦІІ НОЖІВ, ЯК РІЗНОВИДУ ХОЛОДНОЇ ЗБРОЇ

Останнім часом досить нагальним постає питання щодо безпеки людини і громадянина в межах України. Небезпечні дії, щодо необ'явленої агресії Російської Федерації стосовно України суттєво підірвали безпекову складову держави. Особливе занепокоєння викликає неконтрольований обіг зброї серед населення України. Так, за результатами дослідження проведеного Центром безпекових досліджень «СЕНСС» щодо «Незаконного обігу і використання зброї в Україні у 2020 році» правоохоронними органами України було виявлено 1600 випадків незаконного поводження зі зброєю. В межах дослідження вивчалась інформація про події та статистичні дані, що стосуються всієї території України, окрім тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим та частин Донецької та Луганської областей, що не контролюються Урядом України [1].

Проте наведені вище данні стосуються всіх видів зброї, а не тільки холодної. В тезах, які ми пропонуємо мова піде щодо декриміналізації ножів, як різновиду холодної зброї.

Згідно до ч. 2 ст. 263 КК України, носіння, виготовлення, ремонт або збут кинджалів, фінських ножів, кастетів чи іншої холодної зброї без передбаченого законом дозволу караються штрафом від однієї тисячі до чотирьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадськими роботами на строк від ста двадцяти до двохсот сорока годин, або арештом на строк від трьох до шести місяців, або обмеженням волі на строк від двох до п'яти років, або позбавленням волі на строк до трьох років. Судячи із вказаної норми, даний вид кримінального правопорушення відноситься до злочину середньої тяжкості. Отже кожному хто вирішив виїхати на риболовлю чи за місто на грибний промисел, чи просто на природу для відпочинку і має при собі придбаний, допустимо в галантерейній крамниці, або в крамниці з якихось господарських товарів, чи в інтернет крамниці ніж, може легко стати об'єктом кримінального

переслідування. Адже на сьогодні в різних торгівельних мережах можна вільно придбати будь який ніж, і не факт, що за встановленими критеріями холодної зброї [2], він не виявиться саме такою. Судячи зі статистики вчинення зазначених кримінальних правопорушень, яку у своїй роботі наводять Ф. Кіріленко та А. Загорулько, в період з 2013 по 2017 роки вчинення зазначених злочинів скоротилося майже у 2,5 рази (вбивства, розбійні напади, умисні тяжкі тілесні ушкодження). [3, с. 121]. Проте із вищенаведених статистичних даних, тяжкі та особливо тяжкі злочини вчиняються не тільки з використанням ножів, які визнані виключно холодною зброєю. Більшість злочинів насильницького характеру все ж таки вчиняються на побутовому ґрунті за допомогою побутових ножів. На сьогодні чіткої статистики стосовно того, яким саме ножем (кухоним тощо) були вчинені насильницькі кримінальні правопорушення. Проте, із досвіду власної роботи на початку двотисячних років в одному із слідчих підрозділів ОВС України, слід зазначити, що відсоток саме ножів, як різновиду холодної зброї за допомогою яких вчинялися вищезазначені злочини, не буде перевищувати і 20-25%. Отже більшість особливо тяжких злочинів із застосуванням ножів вчиняється не ножами, які виключно відносяться до холодної зброї, а саме звичайними побутовими ножами (кухонні, господарські тощо). Звідси можна стверджувати, що як такий сам предмет у вигляді ножа може носити багато функцій, в тому числі і кримінальну, на відміну наприклад, від того ж кастету, нунчаків, шабель, мечів, шпаг, шашок тощо, які спеціально створені для нанесення тілесних ушкоджень людині або для її вбивства. Звідси пропонується з метою упорядкування визначення об'єктів, які можуть бути визнані суто холодною зброєю, виключити всі види ножів із переліку холодної зброї і декриміналізувати її, як це пропонується О.Л. Кобилянським [4]. Зокрема, в якості правових підстав стосовно декриміналізації ножа, як різновиду холодної зброї виступає можливість зміни диспозиції ч.2 ст.263 КК України. Отже нами пропонується виключити саме ножі (кинджали, фінські ножі, доречи сама диспозиція вказаної норми не має чіткого переліку ножів), які за визначенням спеціалістів визнаються судом холодною зброєю. В якості спеціальних підстав щодо визначення ножа холодною зброєю, визнається висновок експерта-криміналіста, який приймається ним згідно до спеціальних методик визначення ножа холодною зброєю [5]. Але, як на нас, ті спеціальні ознаки ножа, що характеризують його як холодну зброю, наврядчи можуть вказувати на суспільну небезпеку цього предмету. Тому що нанести тілесне ушкодження, яке є небезпечним для життя та здоров'я людини без будь якого труда можна і звичайним побутовим предметом, наприклад ножицями тощо. Звідси впливає третя, вже суто моральна підстава декриміналізації ножа, як різновиду холодної зброї. А саме, якщо сам по собі ніж, є предметом багатофункціонального застосування, не тільки знаряддям для нанесення тілесних ушкоджень чи вчинення будь якого іншого насильницького злочину, то з позицій презумпції невинуватості та забезпечення доведеності вини, притягати до кримінальної відповідальності осіб, в діях яких формально вбачається склад ч.2 ст. 263 КК

України є як з правових та моральних позицій неприпустимим. Зокрема з позицій моральності, називати людину, яка не маючи умислу на вчинення суспільно-небезпечних дій носить, виготовляє, ремонтує або збуває ножі, буде неправильним і матиме елементи упередженості та презумпції винуватості.

Наприклад у багатьох державах заходу (США, Англія, Швейцарія тощо) носіння холодної зброї не є злочином, але у разі вчинення за її допомогою злочину це вважається обставиною, яка обтяжує відповідальність [6]. І дійсно, якщо тяжкі насильницькі злочини досить часто вчиняються звичайним кухонним ножем, то чому тоді кухонні, інші побутові ножі холодною зброєю не вважаються? Хоча тілесні ушкодження вони наносять неменше небезпечні ніж ті ножі, які підпадають під ознаки холодної зброї. Отже на нашу думку декриміналізація ножа, як холодної зброї здатне вирішити багато питань стосовно використання у туристичних, господарських справах тощо. Зменшить морально психологічне напруження особи стосовно придбання, носіння чи збуту ножів тощо. Адже ніж це річ багатофункціональна, і казати що ніж спеціально створений для вчинення тяжких або особливо тяжких насильницьких злочинів, на відміну того ж кастету чи нунчаків, чи бойової булави тощо, є не зовсім вірним. Стосовно ж санкції за вчинення насильницьких кримінальних правопорушень за допомогою ножа, навіть кухонного, побутового, господарського, покарання повинно призначатися за обтяжуючими ознаками, наприклад як це зазначено у ч. 4 ст. 296 КК України (Хуліганство). Тобто використання будь якого виду ножа, наприклад для вчинення насильницького злочину повинно визнаватись кваліфікуючою ознакою.

Отже нами пропонується із ч.2 ст. 263 чинного КК України виключити слова кинджали, фінські ножі, що як ми вважаємо, безумовно не вплине на збільшення кримінальних правопорушень, а отак і підвищення рівня суспільної безпеки.

Список використаних джерел

1. Результати дослідження «Незаконний обіг і використання зброї в Україні у 2020 році» URL: <https://censs.org/illcit-arms-2020/>
2. Про основні критерії визначення холодної зброї. URL: https://zbroya.info/uk/blog/17140_pro-osnovni-kriteriyi-viznachennia-kholodnoyi-zbroyi/
3. Кіріленко Ф., Загорулько А. Незаконний обіг зброї і стан боротьби зі злочинами, вчиненими з її використанням. Національний юридический журнал: теория и практика. 2017. С. 121. URL: http://www.jurnaluljuridic.in.ua/archive/2017/6/part_2/26.pdf
4. Кобилянський О.Л. Холодна зброя: аспекти декриміналізації. URL: <http://surl.li/byjxf>
5. Методика криміналістичного дослідження холодної зброї та конструктивно схожих з нею виробів. Затверджена рішенням розширеного засідання секції НКМР міністерства Юстиції України з проблем трасології та

судової із залученням членів Координаційної ради з питань судової експертизи. Протокол від 15.01.99 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0002320-99#Text>

6. Право громадян зберігати і носити зброю. URL: <https://v.gd/LQ9XYg>

ЮСЬКО Олександр,
*курсант 3-го курсу, рядовий поліції,
Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ*

ЛОГІНОВА Марина,
*викладач кафедри цивільно права та процесу,
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВ ЛЮДИНИ У ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Серед усіх прав людини право на життя є першочерговим. Незважаючи на це особливе становище, на практиці існують проблеми, пов'язані з реалізацією цього права. Сучасна наука сформулювала ряд законодавчих проблем, пов'язаних з межами державного втручання влади у людське життя.

На даний момент законодавчо не визначено зміст понять «життя» і «права на життя», існують проблеми з державними гарантіями забезпечення права людини на життя, вирішено питання застосування смертної кари. Крім того, залишається відкритим питання про право на вільне розпорядження своїм життям. При цьому не всі їхні проблеми отримали правове закріплення в міжнародних та національних нормативних правових актах.

Сучасний світ неможливо уявити без прав людини, які ґрунтуються на принципах свободи, рівності, справедливості і мають універсальний характер. Отруєною точкою конфлікту на південному сході України стали події, що сталися у 2014 року, коли внаслідок державного перевороту було порушено Угоду про врегулювання політичної кризи в Україні 21.02.2014 [2].

Почалися масові переслідування його прихильників, а також членів політичних партій демократичної, соціалістичної та комуністичної спрямованості. Дані переслідування спочатку мали характер залякування, побиття, захоплення майнових об'єктів. Однак надалі щодо противників політичного режиму стали використовуватись і методи терору (згадати хоча б убивство українського письменника Олеса Бузіни, який критикував численні факти порушень прав людини на території південного сходу України).

При цьому влада України, включаючи колишнього Президента України П. Порошенка, у своїх виступах та заявах, у тому числі на трибуні ООН, говорять і про режим АТО, який проводиться на території Донецької та Луганської областей щодо незаконних, на думку Києва, озброєних формувань, та щодо